

Bilaga 14

Statistiksammanställning
av inkomna anmälningar
avseende barn och
ungdomar

Handläggare: Sara Lind

Rapport

Statistiksammanställning av inkomna anmälningar avseende barn och ungdomar

Period januari 2019 - november 2019

Inledning och sammanfattning

Sociala avdelningens utvecklingsenhet har sedan oktober 2017 i uppdrag att månadsvis sammanställa statistik över inkomna orosanmälningar avseende barn och ungdomar. Med begreppet ”barn” avses åldrarna 0-12 och ”ungdom” avser åldrarna 13-18.

Statistikunderlaget i denna rapport kommer från mottagningsenhetens egna statistikfiler, där samtliga orosanmälningar som inkommer registreras. Statistiken innefattar även ärenden som aktualiseras på grund av egen ansökan eller information på annat sätt. När begreppet ”anmälningar” används i denna rapport avses samtliga ärenden som har aktualiserats, det vill säga även de ärenden som inkommer via ansökan eller information på annat sätt. Dessa är dock få till antalet och det är inkomna anmälningar som utgör den största andelen av statistiken. Underlaget har kompletterats med registreringar i stadens sociala system om vilka som anmäler oro.

I rapporten redovisas först det totala antalet inkomna anmälningar under sammanställningsperioden samt antal unika individer. Därefter redovisas de vanligaste anmälningsorsakerna samt vilka aktörer som i störst utsträckning anmäler oro till socialtjänsten. Slutligen görs en jämförelseanalys samt jämförelser med nationell statistik utifrån Socialstyrelsens kartläggning av anmälningar under 2018.

Sammanfattningsvis visar resultatet att totalt 1522 anmälningar/ansökningar har registrerats under perioden januari – november 2019 och att dessa avser 1307 unika individer.

Anmälningarna avser i större utsträckning pojkar (57 procent) än flickor (43 procent). I genomsnitt registreras 138,4 anmälningar varje månad. När det kommer till anmälningsorsaker är det vanligare att orsakerna relaterar till problematik hos föräldrar/vårdnadshavare än hos barnet själv. Dock är problematik hos barnet mer framträdande inom ungdomsgruppen, där eget missbruk och egen kriminalitet tillsammans utgör 44 procent av anmälningsorsakerna. Flickor i åldern 13-18 år är i tydlig majoritet (75 procent) när det handlar om anmälningsorsaken egen psykisk ohälsa medan pojkar är överrepresenterade inom eget missbruk, utåtagerande beteende och egen kriminalitet. En fjärdedel av anmälningarna på Södermalm kommer ifrån polisen vilket är en större andel än anmälningar från polisen i landet i genomsnitt. Nationellt har antalet anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa ökat över tid och ser även ut att fortsätta öka framöver. Förklaringar till det är dels förändringar i lagstiftning som gjort att fler yrkesverksamma blivit anmälningskyldiga samt ökad kunskap och medvetenheten bland både yrkesverksamma och privatpersoner. Vidare kommer antalet barn i Sverige att öka kommande år vilket också kan bidra till ett ökat antal anmälningar.

Ärenden som inte redovisas i mottagningens statistikfil

Ärenden på familjerätten samt ärenden som avser ensamkommande barn hanteras direkt av enheten för barn och ungdom (BoU) utan att passera mottagningsenheten. Dessa ärenden registreras inte i mottagningens statistikfil och redovisas således inte i denna rapport.

Antal inkomna anmälningar/ansökningar

Under mätperioden januari – november 2019 registrerade mottagningen totalt 1522 anmälningar varav 661 avser flickor och 861 avser pojkar. Tabellen nedan visar genomsnittet av anmälningarna som registrerats indelade i olika tidsmått. Notera att måttet "arbetstimme" utgår ifrån en socialsekreterares heltidsarbetsvecka som är 39,90 timmar.

	Per månad	Per vecka	Per dag	Per arbetstimme	
Genomsnitt	138,4	32,0	4,6	0,80	

Tabellerna nedan visar det totala antalet anmälningar för tidsperioderna januari - november under 2019 respektive helår 2018.

2019, januari-november

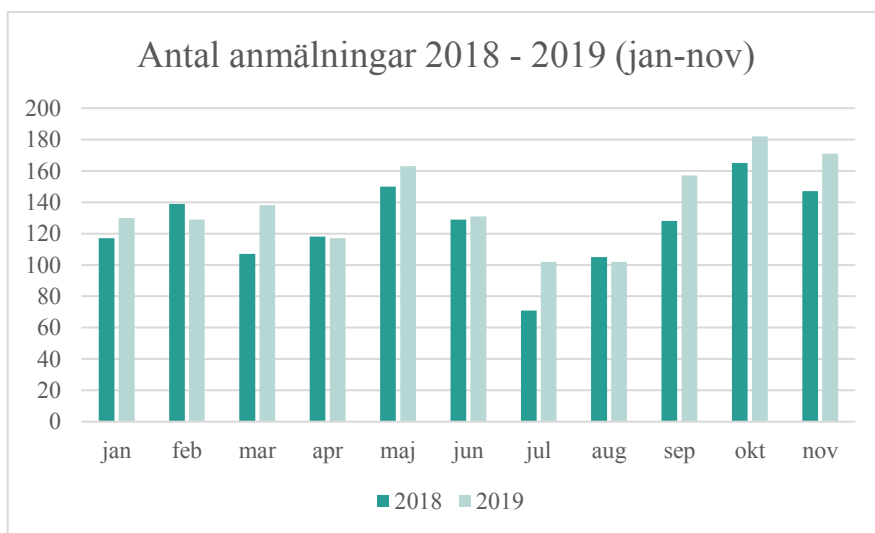
Total	Flickor	Pojkar
1522	661	861

2018, helår

Antal anmälningar		
Total	Flickor	Pojkar
1503	677	826

Jämfört med 2018 har det genomsnittliga antalet anmälningar per månad ökat från 125,3 till nuvarande genomsnitt 138,4 anmälningar per månad.

Om det totala antalet anmälningar fördelas på en socialsekreterares heltidsarbetstimmar (cirka 39,9 per vecka) kan en slutsats vara att en ny anmälan inkommer varje 1,5 timme av arbetsdagen. Dock är det viktigt att poängtera att detta enbart är en fingervisning för mängden anmälningar. Vissa anmälningar kan inkomma samtidigt, exempelvis när det gäller syskon. Diagrammet nedan är en jämförelse månadsvis för 2018 och 2019 under tidsperioden januari till november.

Som diagrammet ovan visar varierar antalet inkomna anmälningar varje månad. Under 2019 har antalet anmälningar varit högre varje månad än 2018, med undantag för februari, april och augusti. Liksom föregående år var det högsta inflödet under oktober månad. Näst högst inflöde var under 2018 i maj, medan november låg näst högst under 2019. En möjlig tolkning är att antalet anmälningar

generellt tenderar att öka inför så kallade lovperioder, det vill säga i de här fallen sommar-, höst- och jullov.

Antal unika individer

Antalet unika individer ligger i proportion till antalet anmälningar. Tabellen nedan visar det genomsnittliga antalet anmälningar per unik individ månadsvis:

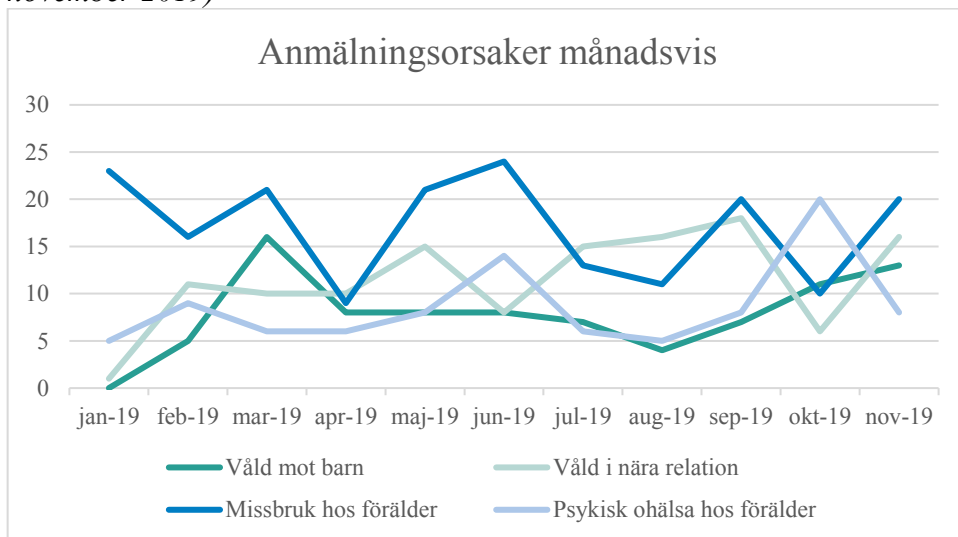
	Anmälningar	Individer	Anmälningar per individ
jan-19	130	112	1,16
feb-19	129	105	1,23
mar-19	138	123	1,12
apr-19	117	106	1,1
maj-19	163	144	1,13
jun-19	131	114	1,15
jul-19	102	96	1,06
aug-19	102	83	1,23
sep-19	157	136	1,15
okt-19	182	153	1,19
nov-19	171	135	1,27

En mindre avvikelse kan observeras i juli där antalet anmälningar per individ är lägre. I november är antalet anmälningar per individ högst. Det vill säga att det i större utsträckning förekommer flera anmälningar avseende samma barn/ungdomar. Måttet antal anmälningar per unik individ är en fingervisning på arbetsbörda då ärendena, förhandsbedömningarna och akterna skapas utifrån varje enskild individ och inte utifrån varje anmälan.

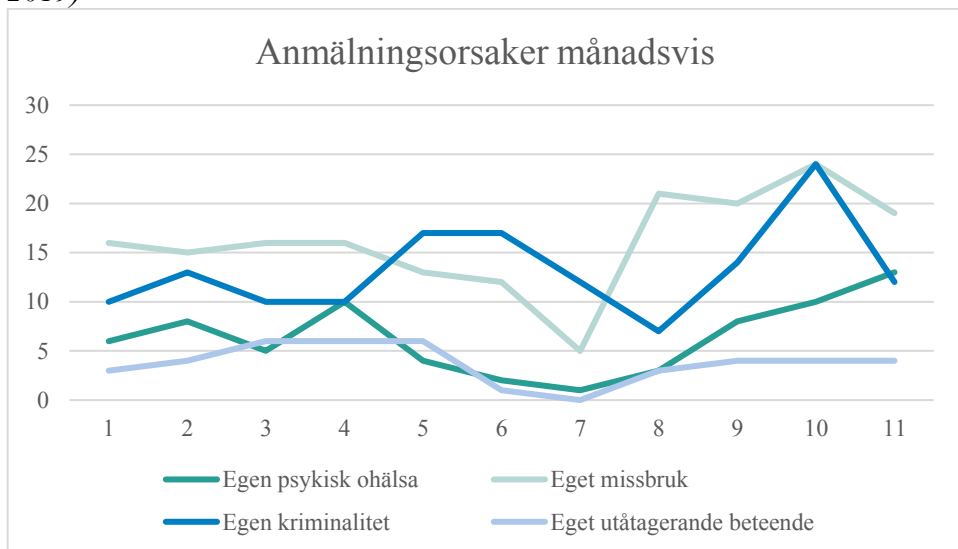
De vanligaste anmälningsorsakerna

Anmälningsorsakerna som registreras vid en anmälan kan delas in i olika kategorier utifrån om de relaterar till problematik hos förälder/vårdnadshavare eller till barnet själv. Det ska dock förtydligas att en anmälan kan innehålla flera orsaker och att det är den huvudsakliga orsaken i anmälan som registreras i statistikfilen avseende de anmälningar som innehåller komplex problematik. Statistiken för januari till november 2019 visar att det är vanligare att anmälningsorsaken är relaterad till föräldrars eller vårdnadshavares problematik (47 procent) än till barnet själv (34 procent). Detta skiljer sig åt mellan åldersgrupper vilket redovisas längre ned i detta avsnitt. Följande grafer visar antal anmälningar månadsvis med de vanligaste anmälningsorsakerna kopplade till problematik hos förälder/vårdnadshavare respektive barnet själv.

Problematik relaterad till vårdnadshavare/närstående (januari – november 2019)

Problematik relaterad till barnet/ungdomen (januari – november 2019)

Tabellerna nedan visar de vanligaste anmälningssorsakerna inom respektive åldersgrupp, angivet i procent. Dessa anmälningssaker står för cirka hälften av samtliga orsaker som anges vid anmälan. Tabellerna visar att orsaker relaterade till problematik hos barnet är mer framträdande inom ungdomsgruppen. Inom barngruppen är orsakerna i högre utsträckning relaterade till vårdnadshavare/anhöriga vanligare.

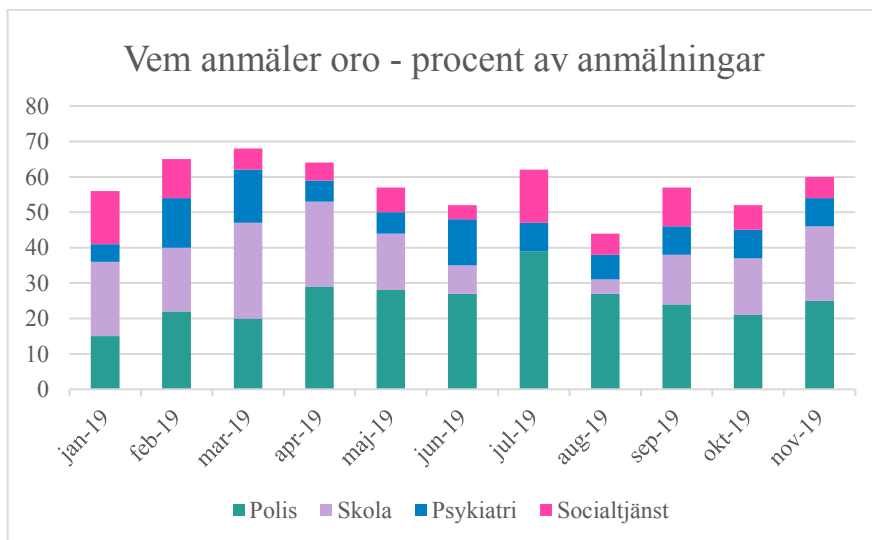
Barn

	Procentuell fördelning
Missbruk hos förälder	17
Våld i nära relation	12
Vanvård/försummelse	10
Psykisk ohälsa hos förälder	9
Totalt	48

Ungdom

	Procentuell fördelning
Eget missbruk	25
Egen kriminalitet	19
Egen psykisk ohälsa	8
Skolproblematik	7
Totalt	59

Vem anmäler oro

*diagrammet visar procent av det totala antalet anmälningar månadsvis

Tabellen ovan visar de fyra vanligast förekommande aktörer som anmäler oro för barn och unga. Uppgifterna baseras på registreringar av inkomna ärenden i Paraplysystemet. Tillsammans tenderar dessa fyra aktörer att stå för drygt hälften av anmälningarna varje månad. Generellt är polis och skola de som i störst utsträckning anmäler oro. Polisen står för i snitt 25 procent av

de inkomna anmälningarna per månad under 2019 medan skolan står för 15 procent. Inga anmälningar från skolan registrerades under juli på grund av sommarlov. Anmälningar från psykiatrin varierar under året och snittar på 9 procent. Viktigt att notera är att en stor del av anmälningar från psykiatrin görs från Barn- och ungdomspsykiatrin (BUP). Dock särskiljer inte paraplysystemet mellan vuxenpsykiatri och BUP varpå det inte är möjligt att få exakta siffror på antalet anmälningar från respektive område inom psykiatrin. Andelen anmälningar från socialtjänsten är i snitt 8 procent per månad.

Jämställdhetsanalys

Det är fler pojkar (57 procent) än flickor (43 procent) som anmälningarna avser. Statistiken över anmälningsorsaker visar även att det finns skillnader mellan flickor och pojkar. Följande tabeller visar könsfördelningen procentuellt för de anmälningsorsaker som har störst skillnader mellan könen. Tabellerna avser perioderna januari – november 2019 respektive hela året 2018 och avser både barn och ungdomar.

Januari – november 2019

Anmälningsorsak	Könsfördelning procent	
	Flickor	Pojkar
Eget missbruk	27	73
Eget utåtagerande beteende	15	85
Egen kriminalitet	28	72
Sexuella övergrepp mot barn	68	32
Brottsoffer	80	20

Helår 2018

Anmälningsorsak	Könsfördelning procent	
	Flickor	Pojkar
Eget missbruk	36	64
Eget utåtagerande beteende	20	80
Egen kriminalitet	30	70
Sexuella övergrepp mot barn	91	9
Snatteri	23	77

Som tabellerna visar finns det likheter i könsfördelningen under 2018 och 2019. De anmälningsorsaker som avser eget missbruk, utåtagerande beteende och egen kriminalitet är överrepresenterade bland pojkar båda åren. Flickor är fortfarande i majoritet när det gäller sexuella övergrepp mot barn, dock är skillnaden mellan könen inte lika stor som föregående år. Under 2018 var det en större

andel pojkar med anmälningsorsaken ”snatteri”. Skillnaden mellan könen när det gäller snatteri är inte lika stor under 2019. Istället visar orsaken ”brottsoffer” en mer framträdande skillnad, där flickor är överrepresenterade.

Psykisk ohälsa vanligare bland flickor i åldern 13-18 år

I statistiken ovan visas de generella skillnaderna mellan könen oavsett ålder. Det finns dock olikheter i vilka anmälningsorsaker som skiljer sig åt mest mellan könen bland barn respektive ungdomar. En anmälningsorsak där skillnaden mellan könen ser olika ut mellan åldersgrupperna är ”egen psykisk ohälsa”. Bland barn är det ungefär lika många flickor och pojkar representerade. Där förekommer inte heller anmälningsorsaken i någon hög utsträckning. Bland ungdomar däremot är ”egen psykisk ohälsa” den tredje vanligaste anmälningsorsaken och av de anmälningarna utgör flickor 75 procent. Detta behöver förstås med bakgrund i en strukturell kontext. Folkhälsomyndighetens nationella rapport ”Skolbarns hälsovanor” (2018) visar på liknande skillnader i könsfördelningen avseende barnets upplevelse av psykisk ohälsa. Av rapporten framgår bland annat att 62 procent av 15-åriga flickor uppger psykosomatiska besvär jämfört med 35 procent av pojkarna i samma ålder. Skillnaderna blir även mer markanta med stigande ålder. Det är viktigt att lyfta att andra faktorer såsom maskulinitetsnormer kan ha en inverkan i barnets/ungdomens uppvisade beteende. Detta kan exempelvis innebära att pojkar uppvisar andra beteenden som kan vara symptomatiska för en eventuell psykisk ohälsa. Exempel på detta kan vara kriminalitet, missbruk och utåtagerande beteende där pojkar är överrepresenterade, vilket är framträdande i tabellerna ovan.

Nationell kartläggning

I december 2019 presenterades Socialstyrelsens nationella kartläggning ”Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa” (2019). Kartläggningen omfattar helåret 2018 och redovisar omfattningen av anmälningar gällande barn och unga till socialtjänsten i Sveriges kommuner och stadsdelar, hur socialtjänsten arbetar med att ta emot och förhandsbedöma anmälningar samt vilka regionala skillnader som kan identifieras. Stora delar av statistiken för Södermalm visar på samma tendenser som kan ses i den nationella kartläggningen.

Fler anmälningar rör pojkar än flickor

När det gäller könsfördelning på nationell nivå var det fler pojkar (55 procent) än flickor (45 procent) som kom till socialtjänstens kännedom genom en anmälan under 2018. Mycket små regionala variationer kunde ses gällande barnens kön och ålder. På Södermalm stämmer könsfördelningen överens med den nationella lägesbilden, som januari – november 2018 var 55 procent pojkar och 45 procent flickor och under 2019 samma period 57 respektive 43 procent.

Anmälningssaker

Liksom på Södermalm visar den nationella kartläggningen att anmälningssakerna i större utsträckning är relaterade till föräldrars eller vårdnadshavares problematik. I avsnittet ”de vanligaste anmälningssakerna” har anmälningssaken ”våld i nära relation” räknats med i statistiken för orsaker relaterade till föräldrars/vårdnadshavares problematik. I den nationella kartläggningen redovisas den orsaken separat, och för att statistiken ska bli jämförbar redovisas våld i nära relation separat även för Södermalm i tabellen nedan. Tabellerna visar fördelningen mellan anmälningssakerna nationellt respektive på Södermalm.

Nationellt helår 2018

Anmälningssak	Andel anmälningar (%)
Relaterad till förälder/vårdnadshavare	39
Relaterad till barnet	33
Relaterad till våld i nära relationer	20
Andra anmälningssaker	8

Södermalm januari – november 2019

Anmälningssak	Andel anmälningar (%)
Relaterad till förälder/vårdnadshavare	39
Relaterad till barnet	34
Relaterad till våld i nära relationer	8
Andra anmälningssaker	19

Som tabellerna visar ligger Södermalm i nivå med det nationella genomsnittet sett till andel anmälningssaker relaterade till förälder/vårdnadshavare respektive till barnet. Våld i nära relationer

utgör en större andel i landet i genomsnitt. Detta kan bero på vilken orsak som bedöms vara den främsta orsaken när anmälan registreras i statistikfilen och behöver inte betyda att antal ärenden där våld i nära relationer förekommer är färre på Södermalm än i andra kommuner/stadsdelar. En förklaring till att andelen ”andra anmälningsorsaker” är större på Södermalm är att egna ansökningar och information på annat sätt ingår i Södermalms statistik, till skillnad från den nationella.

Vem som anmäler

Under avsnittet ”vem anmäler oro” redovisas statistik över de fyra vanligaste anmälarna under året på Södermalm. För att kunna jämföra med den nationella statistiken har anmälningar från vissa aktörer lagts ihop i tabellen för Södermalm nedan. I hälso- och sjukvård har t ex akutsjukvård, BVC, habilitering, läkare, MVC, primärvård och psykiatri lagts ihop. Som tabellerna visar är polisen som anmälare något högre representerad på Södermalm än i landet i stort. Anmälningar från hälso- och sjukvården är också fler på Södermalm medan skola och förskola anmäler i lägre utsträckning jämfört med det nationella genomsnittet.

Nationellt, helår 2018

Anmälare	Andel anmälningar (%)
Polisen	21
Skola och förskola	21
Hälso- och sjukvård	17
Socialtjänst	12
Förälder/vårdnadshavare	12
Privatperson	7
Annan	10

Södermalm, januari – november 2019

Anmälare	Andel anmälningar (%)
Polis	25
Skola & förskola	18
Hälso- och sjukvård	20
Socialtjänst	8
Privatperson, anhörig	7
Privatperson, ej anhörig	3
Annan	19

Antalet anmälningar ökar

Socialstyrelsens nationella kartläggning visar på att anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa har ökat över tid. Det finns flera möjliga orsaker som sannolikt samspelar som förklaring till ökningen. Förändringar i socialtjänstlagen har bland annat inneburit att allt fler yrkesverksamma blivit anmälningsskyldiga. Vidare kan bättre kunskap och högre medvetenhet hos både anmälningsskyldiga, andra anmälare och privatpersoner påverka anmälningsbenägenheten. Många aktörer har även utvecklat sitt arbete utifrån ett barnrättsperspektiv samt utarbetat rutiner som ger stöd i när en anmälan om ett barn ska göras till socialtjänsten. På Södermalm visar statistiksammanställningarna för 2018 och 2019 (tidsperiod januari – november) en ökning från 1376 till 1522 anmälningar, det vill säga 146 fler anmälningar under 2019. Socialstyrelsen lyfter att det finns anledning att anta att antalet anmälningar kommer att fortsätta öka de närmaste åren. En orsak är att barnkonventionen blev svensk lag den 1 januari 2020, vilket innebär att barns mänskliga rättigheter får en tydligare juridisk ställning. Under kommande år kommer antalet barn i Sverige att öka vilket också kan bidra till att antalet anmälningar kommer att fortsätta öka.